

je, hvor vi siger, at de mennesker, der ikke har fuld erhvervsevne, skal altså også have mulighed for at klare sig selv i det omfang, det overhovedet er muligt.

Så det er én vigtig overskrift, når vi snakker videreudvikling af det danske velfærdssamfund: en drejning væk fra passiv hjælp til en mere aktiv hjælp.

En anden vigtig overskrift, kan man sige, der også altid har været fælles for vores holdning til velfærdssamfundet, er, at det er samfundets ansvar at hjælpe dem, der ikke kan klare sig selv, de, der har store problemer, de svagstillede. Men også her er vi nødt til at give hjælpen på en ny måde.

Hvor jeg tidligere sagde, at nogle af de nye problemer, der kendetegner vores samfund, er, at mennesker med sindslidelser, massive sociale problemer, hjemløse og andre grupper ikke længere har de institutioner, de fællesskaber, de havde før i tiden, kunne man måske nu sige, at vi er gået fra én grøft – med en meget ensartet beskyttet tilværelse for nogle mennesker – til en anden grøft med en situation for dem, hvor de skal bo i egen lejlighed og klare sig selv løsevet fra ethvert fællesskab. Og vi har kunnet se, at det betyder, at det kan de mennesker simpelt hen ikke klare.

Derfor er det et meget vigtigt krav til videreudvikling af vores velfærdspolitik, at vi udvikler det, man kunne kalde nye fællesskaber i form af bofællesskaber, hvor de, der har svært ved at klare hverdagen alene i en lejlighed, bor sammen med andre med noget omsorg og støtte, uden at vi vender tilbage til de gamle, meget ensartede og til tider formynderiske institutioner, at vi sørger for, at der er dagtilbud, steder, hvor folk kan komme og være, og hvis de bor i eget hjem, at de så har støtte og kontaktpersoner og hjælp til at få hverdagen til at fungere.

Men hele den tankegang – at vi skal styrke folks eget netværk og give dem mulighed for at indgå i nye fællesskaber i hverdagen som et led i, at de mennesker også, på trods af at de aldrig fuldt ud vil kunne klare sig selv, i stigende grad kan blive selvhjulpne – er også en meget vigtig overskrift, når vi snakker videreudvikling og fornyelse af velfærdssamfundet.

En tredje overskrift, som man kan sige altid har karakteriseret velfærdssamfundet, er en respekt for det enkelte menneske, en respekt for de individuelle behov og ønsker, det enkelte menneske har.

Men også her på det punkt er der brug for en videreudvikling. Vi kan se, at i et moderne samfund er det meget vigtigt for mennesker, at de oplever, at de har medindflydelse på deres situation og medindflydelse på de velfærdsydelser, de får tilbudt og stillet i udsigt. Man kan sige, at det tit kan være en forudsætning for, at de ydelser, vi stiller til rådighed for borgerne i et velfærdssamfund, overhovedet bliver benyttet.

Der er noget, man med sådan lidt teknikerslang kalder 80-20-problemet. Det dækker over, at man groft sagt kan sige, at de 20 pct. af befolkningen, der måske har mest brug for de offentlige ydelser, samfundet stiller til rådighed, stort set ikke bruger de ydelser, fordi de ikke føler, at de er rettet mod dem. De har svært ved at komme i kontakt med dem, og de har svært ved at bruge dem.

Vi kan se, at hvis vi skal videreudvikle vores velfærdssamfund, sådan at de 20 pct., der har mest brug for velfærdssamfundet, også drager fuld nytte af det, så er én af vejene, at vi bliver langt bedre til at give de mennesker medindflydelse på deres egen situation og på nogle af de tilbud, der bliver stillet til rådighed. Så man kan sige, at det er den fjerde overskrift for en videreudvikling af velfærdssamfundet: Øget respekt, medindflydelse til borgerne på de ydelser, der bliver stillet til rådighed.

En femte overskrift handler om, at alle har et ansvar og bør tage et ansvar. Det er jo simpelt hen et kernepunkt i et velfærdssamfund, at der er et kollektivt ansvar. Det kollektive ansvar har jo tit været udøvet via skattebilletter: Man har betalt til fællesskabet via sin skat og på den måde sørget for, at andre mennesker, der ikke kunne klare sig selv, hvis de var syge, gamle, havde andre problemer, skulle uddannes osv., kunne få den nødvendige hjælp.

Den form for ansvar, kollektivt ansvar, fælles ansvar skal vi selvfølgelig stadig væk have, og den vil stadig væk være en grundlæggende del af vores velfærdssamfund, men hvis vi skal fastholde og videreudvikle vores samfund, jamen så kræver det, at det ansvarsbegreb også bliver udviklet i langt højere grad. Når det er sådan, at de problemer, der kendetegner det moderne samfund, er, at de personer, vi gerne i højere grad skulle have integreret og gjort til en del af samfundet, er ensomme, er isolerede og ikke synes, de kan komme til at bruge deres ressourcer og deres kræfter, så løser man det jo først og fremmest ved, at vi alle sammen ude i